

ਐੱਸ. ਜੇ. ਵਜ਼ੀਫ਼ਦਾਰ ਸੀ. ਜੇ. ਅਤੇ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਜੇ.

ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਐਚ ਡੀ ਐਫ ਸੀ ਬੈਂਕ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ — ਉੱਤਰਦਾਤਾ

2014 ਦਾ ਸੀਆਰ ਨੰ.7649

ਨਵੰਬਰ 01, 2017

ਬੈਂਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਐਕਟ, 1993 ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ—
Ss.2(g) ਅਤੇ 31—ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1908—O.7 RI.10—ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ
ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਰਿਕਵਰੀ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬੈਂਕ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ
ਕੀਤੀ ਡੀਆਰਟੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ O.7 RI.10 CPC ਦੇ ਤਹਿਤ—
ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ—ਸੋਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ—Ld. ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ
ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ- ਸਵਾਲ ਫਰੇਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ- ਕੀ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ
ਜਿਸ ਨੇ ਜਾਅਲੀ ਯੰਤਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (ਜੀ) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ
ਅੰਦਰ ਕਰਜ਼ਾ ਬਣਦਾ ਹੈ-ਅਧਾਰਿਤ, ਧਾਰਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸ਼ਬਦ ਇੰਨੇ ਵਿਆਪਕ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੀ
ਦੇਣਦਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇ—“ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀ” ਨੂੰ “ਇੱਕ ਵੈਧ ਵਪਾਰਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ” ਨਾਲ
ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ—ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਕੇ, ਸੈਕਸ਼ਨ 31 ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ
ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ
ਸਬੰਧਤ ਹੈ-ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਸ 'ਤੇ ਲੰਬਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਿਤੀ ਜਦੋਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ
ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ- ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ , ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਬਕਾਇਆ
ਰਕਮ ਜਿਸ ਨੇ ਜਾਅਲੀ ਸਾਧਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 2(ਜੀ) ਵਿੱਚ ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ
ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਰਜ਼ਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ ੫)

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਜਿਸ ਨੇ
ਜਾਅਲੀ ਸਾਧਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 2(ਜੀ) ਵਿੱਚ ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ
ਇੱਕ ਕਰਜ਼ਾ ਬਣਦਾ ਹੈ।ਅਸੀਂ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ ੭)

ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਜੀ) ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸ਼ਬਦ ਅਜਿਹੀ
ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਚੌੜੇ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਜੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ
"ਕਰਜ਼ੇ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਜਿਸਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ
ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਬੈਂਕ ਆਦਿ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ
ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਕਦ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਭਾਵੇਂ

ਕਿਸੇ ਡਿਕਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਧੀਨ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਹੋਵੇ

ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਕਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸੂਲੀਯੋਗ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿਆਪਕ ਐਪਲੀਟਿਊਡ ਦੀ ਹੈ। "ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਣਦਾਰੀ" ਸ਼ਬਦ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਆਪਕ ਹਨ।

(ਪੈਰਾ ੯)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ, ਗਲਤੀ ਇੱਕ ਵੈਧ ਵਪਾਰਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ "ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। "ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀ" ਸ਼ਬਦ ਵਧੇਰੇ ਵਿਆਪਕ ਹਨ।

(ਪੈਰਾ 10)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ, ਭਾਵੇਂ ਬੈਂਕ ਨਾਲ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਜੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਰਜ਼ਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦਾਅਵਾ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਵੈਧ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੈਣ-ਦੇਣ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ "ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਆਯਾਤ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦੇਵੇਗਾ।

(ਪੈਰਾ 13)

ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਧਾਰਾ 31 ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਸ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਲੰਬਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 31 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(ਪੈਰਾ 17)

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਸੀ .

ਸੁਨੀਲ ਨਾਰੰਗ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ.

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ।

ਐਸਜੇ ਵਜ਼ੀਫ਼ਦਾਰ, ਸੀ.ਜੇ

(1) ਇਹ ਸਿਵਲ ਜੱਜ (ਜੂਨੀਅਰ ਡਵੀਜ਼ਨ), ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਮਿਤੀ 02.09.2014 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿਵਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1908 ਦੇ ਆਰਡਰ 7 ਨਿਯਮ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (DRT)।

(2) ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ 13.01.2016 ਦੇ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਵਸੂਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਭਾਵ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (ਜੀ) ਵਿੱਚ ਉਸ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ। ਬੈਂਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਐਕਟ, 1993 (ਫੋਟੋ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਐਕਟ) ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ

ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੈ

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਪਾਰਕ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਵਿਚਾਰ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਮਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਐਸਜੇ ਵਜ਼ੀਫ਼ਦਾਰ, ਸੀਜੇ) ਅੱਗੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਾਮਲਾ ਸਾਡੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(3) ਆਪਣੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਕਿ ਸਿਵਲ ਜੱਜ (ਜੂਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ) ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(4) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਸੂਟ ਨੂੰ ਡੀਆਰਟੀ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨਾਲ, ਵਿਦਵਤਾ ਸਿਵਲ ਜੱਜ (ਜੂਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ), ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿਵਲ ਜੱਜ (ਜੂਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ) ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿਵਲ ਜੱਜ (ਜੂਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ) ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (ਜੀ) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਨ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

(5) ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਅਲੀ ਡਿਮਾਂਡ ਡਰਾਫਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੁਕੱਦਮਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਜੀ) ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੀਕਰਨ ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਜਿਸਨੇ ਇੱਕ ਜਾਅਲੀ ਸਾਧਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 2(ਜੀ) ਵਿੱਚ ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਰਜ਼ਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

(6) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਜੀ), 3(1), 17(1) ਅਤੇ 18 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ:-

2. ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ - ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੰਦਰਭ ਹੋਰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, -

(ੳ) “ਕਰਜ਼ੇ” ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ [ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਣਦਾਰੀ (ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ) ਜਿਸਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ] ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਬੈਂਕਾਂ ਜਾਂ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਘ ਦੁਆਰਾ [ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਬੈਂਕ] ਜਾਂ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਕਨਸੋਰਟੀਅਮ [ਫਿਲਹਾਲ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ], [ਨਕਦੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ,] ਭਾਵੇਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਾਂ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ, ਜਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ, ਜਾਂ [ਕੀ ਕਿਸੇ

ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੋਵੇ। ਜਾਂ ਕੋਈ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਅਵਾਰਡ ਜਾਂ ਹੋਰ) ਜਾਂ

ਇੱਕ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿਣਾ, [ਅਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸੂਲੀਯੋਗ ਹੈ।]

3. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ -

(1) ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰੇਗੀ, ਜੋ ਕਿ ਕਰਜ਼ ਰਿਕਵਰੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

17. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ -

(1) ਇੱਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਜਿਹੇ ਬੈਂਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਬੈਂਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦਿਨ 'ਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਕਰੇਗਾ।

18. ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪੱਟੀ -

ਨਿਯਤ ਦਿਨ 'ਤੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ (ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਤੇ ਸੀਵਿਲ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 17 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ।

(7) ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 2(ਜੀ) ਵਿੱਚ "ਕਰਜ਼ਾ" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

(8) ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਜੀ) ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸ਼ਬਦ ਅਜਿਹੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਚੌੜੇ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਜੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ "ਕਰਜ਼ੇ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਜਿਸਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਬੈਂਕ ਆਦਿ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਗਦ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸੂਲੀਯੋਗ ਹੋਵੇ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿਆਪਕ ਐਪਲੀਟਿਊਡ ਦੀ ਹੈ। "ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਣਦਾਰੀ" ਸ਼ਬਦ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਆਪਕ ਹਨ। ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ "ਕਰਜ਼ੇ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। "ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਚਾਹੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਤਸੱਦਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ।

ਸ਼ਬਦ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਫਿਲਹਾਲ ਲਾਗੂ" ਨਹੀਂ ਹਨ

ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੀਮਤ ਕਰੇ। ਸ਼ਬਦ "ਕਰਜ਼ੇ" ਵਿੱਚ "ਨਕਦੀ ਜਾਂ ਹੋਰ" ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਹੋਵੇ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਕਦੀ ਲਈ ਇੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ "ਜਾਂ ਹੋਰ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਦਾਅਵਾ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ "ਨਹੀਂ ਤਾਂ" ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦਾਅਵੇ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਦਾਅਵਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ। ਇਹ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(10) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ "ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ" ਇੱਕ ਜਾਅਲੀ ਸਾਧਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਦਾਅਵਾ ਜਾਅਲੀ ਸਾਧਨ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਜੀ) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ "ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ" ਸਮੀਕਰਨ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਬੈਂਕਿੰਗ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ 1 ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਡਿਮਾਂਡ ਡਰਾਫਟ ਵਰਗੇ ਯੰਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਬੈਂਕ ਦੀ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਹੈ।

(11) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ "ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਸੁਚੇਤ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਗਲਤੀ ਇੱਕ ਵੈਧ ਵਪਾਰਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ "ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। "ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀ" ਸ਼ਬਦ ਵਧੇਰੇ ਵਿਆਪਕ ਹਨ।

(12) **ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਕਰਜ਼ ਰਿਕਵਰੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ**¹ ਵਿੱਚ , ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ: -

"6. ਐਕਟ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸੰਸਦ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਬੈਂਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

15. ਹੱਥ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੀਕਰਨ "ਕਰਜ਼ੇ" ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦਾ ਅਰਥ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਐਪਲੀਟਿਊਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਨਕਦੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਭਾਵੇਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਾਂ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸੂਲੀਯੋਗ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਬੈਂਕ ਜਾਂ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਾਅਵਾ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਘੋਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕੀ ਨਹੀਂ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੈ। ”

(13) **ਮੈਸਰਜ਼ ਜੇਯੂ ਮਨਸੁਖਾਨੀ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ** ਵਿੱਚ, ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਿੱਥੇ ਬੈਂਕ ਨੇ ਕਰਜ਼ਾ ਰਿਕਵਰੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਅਸਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਬੈਂਕ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਡਰਾਫਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜੋ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਬੈਂਕ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਹਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ 4 ਭਾਵ HDFC ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਕੇਨਰਾ ਬੈਂਕ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਡਰਾਫਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਰਕਮਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਦੁਆਰਾ ਬਿਨੈਕਾਰ-ਬੈਂਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਡਰਾਫਟ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਡਰਾਫਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਕਮਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਭਾਵ ਕਰਜ਼ ਰਿਕਵਰੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਡਰਾਫਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਆਮ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਿਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਐਚਡੀਐਫਸੀ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਕੇਨਰਾ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਖਰੀਦਦਾਰ ਸਨ; ਕਿ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਡਰਾਫਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦੇ ਬੇਨਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਜੀ) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਇੱਕ ਕਰਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ:-

"10. ਸਮੀਕਰਨ 'ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਣਦਾਰੀ' ਜਾਂ 'ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ' ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ "ਕਰਜ਼ਾ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਮਤਲਬ ਬੈਂਕ ਡਰਾਫਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੈਂਕ ਦੀ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਜੀ) ਵਿੱਚ "ਕਰਜ਼ੇ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਹੈ; ਲੈਣਦਾਰ ਇੱਕ ਬੈਂਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਘ ਹੈ; ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਕਦ ਜਾਂ ਹੋਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਾਂ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹੁਕਮ ਅਧੀਨ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਸਿਰਫ ਰਾਈਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੇਣਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸੂਲੀਯੋਗ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਸਲ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਖਾਸਤ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਯੂਨੀਅਨ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਕੇਸ (ਏਆਈਆਰ 1999 ਐਸ.ਸੀ. 1381) (ਸੁਪੈਰਾ) ਵਿੱਚ ਜੋ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਾਇਲਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(14) ਅਸੀਂ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬੈਂਕ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਜੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਰਜ਼ਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦਾਅਵਾ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਵੈਧ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੈਣ-ਦੇਣ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ "ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਆਯਾਤ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਬੈਂਕ ਨਾਲ ਧੋਖਾਧੜੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਬੈਂਕ ਦੀਆਂ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਬੈਂਕ ਨਾਲ ਵੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਕਰਜ਼ ਰਿਕਵਰੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 6 ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਉਪਬੰਧ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸ਼ਬਦ "ਕਰਜ਼ੇ" ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਆਪਕ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ।

(15) ਸ੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਨਾਰੰਗ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ **ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਵਿਜੇ ਰਮਨੀਕਲਾਲ ਕਪਾਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ**³ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਬੈਂਕ ਨੇ ਅੱਗੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ

ਸੰਯੁਕਤ ਸਿਵਲ ਜੱਜ, ਸੂਰਤ, ਜਿਸ ਨੇ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਡੀਆਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਦਈ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਦੇ

ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। ਬੈਂਕ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਰਕਮਾਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਇਸ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1, ਜੋ ਕਿ ਬੈਂਕ ਦਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੀ, ਨੇ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪੈਰਾ 4 ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਜੀ) ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖੇ ਗਏ:-

“4. ਉਕਤ ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਜੀ) ਜੋ "ਕਰਜ਼ੇ" ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ। ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

ਉਪਰੋਕਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਪੜਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਕਦ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਭਾਵੇਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਾਂ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ, ਜਾਂ ਕੀ ਅਧੀਨ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਹੈ, ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਅਤੇ ਬਕਾਇਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਅਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸੂਲੀ ਯੋਗ "ਕਰਜ਼ਾ" ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਣਦਾਰੀ "ਕਰਜ਼ਾ" ਦਾ ਗਠਨ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਬੈਂਕ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨੂੰ "ਕਰਜ਼ਾ" ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਬੈਂਕ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਇਕ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਬੈਂਕ ਦਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਬੈਂਕ ਨਾਲ 10,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। 13,86,000/- ਅਤੇ ਉਕਤ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਬਿਨਾਂ, ਇਸਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਬੈਂਕ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਕਥਿਤ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ "ਕਰਜ਼ੇ" ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਨੇ, ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ "ਕਰਜ਼ੇ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਰਜ਼ਾ ਇੱਕ ਦੇਣਦਾਰੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਕਾਇਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ "ਕਰਜ਼ਾ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਹਿੱਸਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦੇਣਦਾਰੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ "ਕਰਜ਼ਾ" ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਗਾਹਕ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਲੈਣ-ਦੇਣ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਆਦਿ। ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ

ਬੈਂਕ ਆਪਣੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਵਸੂਲੀ ਨੂੰ ਕਦੇ

ਵੀ "ਕਰਜ਼ਾ" ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

(16) ਅਸੀਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਖੋਜ ਨਾਲ ਕਿ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਗਾਹਕ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਭਾਵ ਲੋਨ ਦੇਣਾ ਆਦਿ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਰੰਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(17) ਇਹਨਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦਾਅਵਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਜੀ) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ।

(18) ਇਹ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਸਿਵਲ ਜੱਜ (ਜੂਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਰਖਾਸਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 31(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

31. ਲੰਬਿਤ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ -

(1) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਹਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ, ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ। , ਅਜਿਹੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਉਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ

(19) ਸੈਕਸ਼ਨ 31 ਉਕਤ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਸ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਲੰਬਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 31 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(20) ਨਾ ਹੀ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ 7 ਨਿਯਮ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗ ਸੀ। CPC ਦਾ ਆਰਡਰ 7 ਨਿਯਮ 10 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

10. ਮੁਦਈ ਦੀ ਵਾਪਸੀ।

(1) [ਨਿਯਮ 10-ਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਮੁਦਈ] ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

(21) ਨਾਹਰ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ਿਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਅਤੇ ਸ਼ੰਪਾਈ ਬੈਂਕਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ⁴ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡੀਆਰਟੀ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। (ਪੈਰਾ 92 ਅਤੇ 103 ਦੇਖੋ)

(22) ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਇਹ ਖਦਸ਼ਾ ਕਿ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਉਪਾਅ ਦੇ ਹੈ, ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਉਕਤ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਬਕਾਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਖਦਸ਼ਾ ਕਿ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੈ।

(23) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

24. ਸੀਮਾ -

ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1963 (1963 ਦਾ 36), ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ।

(24) ਕਿਉਂਕਿ ਡੀਆਰਟੀ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਕਮਾਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਅਸਲ ਅਰਜ਼ੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 5, ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

5. ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਦਾ ਵਾਧਾ।—

ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1908 ਦੇ ਆਰਡਰ XXI ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਂ ਬਿਨੈਕਾਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣਾ।

ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ - ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਂ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਜਾਂ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼, ਅਭਿਆਸ ਜਾਂ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(25) ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਸਿਵਲ ਜੱਜ (ਜੂਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸਨੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕੀਤਾ। ਗੱਲ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਨੇ ਹੀ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ। ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਬਸ਼ਰਤੇ ਇਹ ਹੁਣ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ

ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ।

(26) ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸੰਦਰਭ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ: -

(27) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ/ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਜੀ) ਵਿੱਚ ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ।

(28) ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਸਬੰਧੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 31 ਜਾਂ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ 7 ਨਿਯਮ 11 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਆਪਣੇ ਬਕਾਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।

ਜੇਐਸ ਮਹਿੰਦੀਰੱਤਾ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਲਜ਼ੇਬਾ